

IMD-Samkeppnishæfni þjóða

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS
ICELAND CHAMBER
OF COMMERCE

Real World. Real Learning®

EFNAHAGS- OG VIÐSKIPTARÁÐUNEYTIÐ

Um IMD

- *International Institute for Management Development (IMD)*
 - Talinn einn fremsti viðskiptaháskóli í Evrópu.
 - Skólinn á sér yfir 60 ára sögu.
 - Staðsettur í Lausanne í Sviss.
- *IMD World Competitiveness Yearbook(WCY)*
 - IMD gefur árlega út skýrslu um samkeppnishæfni þjóða sem kallast *IMD World Competitiveness Yearbook(WCY)*
 - Skýrslan leiðandi í umfjöllun um samkeppnishæfni þjóða.
 - Verið gefin út frá árinu 1989.
- Viðskiptaráð er samstarfsaðili IMD á Íslandi

Uppbygging skýrslunnar

- Skýrslan er byggð á yfir 300 hagvísum auk könnunar meðal stjórnenda í atvinnulífinu.
 - Haggögnin vega $2/3$ á móti $1/3$ sem byggja á svörum stjórnenda í atvinnulífinu
- Niðurstöðurnar gefa raunhæfa og samanburðarhæfa mynd af hagkerfi og viðskiptaumhverfi þeirra landa sem könnunin tekur til.
 - Samkeppnishæfni 58 hagkerfa borin saman.
 - Ísland er það fámennasta.
- Fjórar megin stoðir:
 - Efnahagsleg frammistaða
 - Samfélagslegir innviðir
 - Skilvirkni stjórnvalda
 - Skilvirkni atvinnulífsins

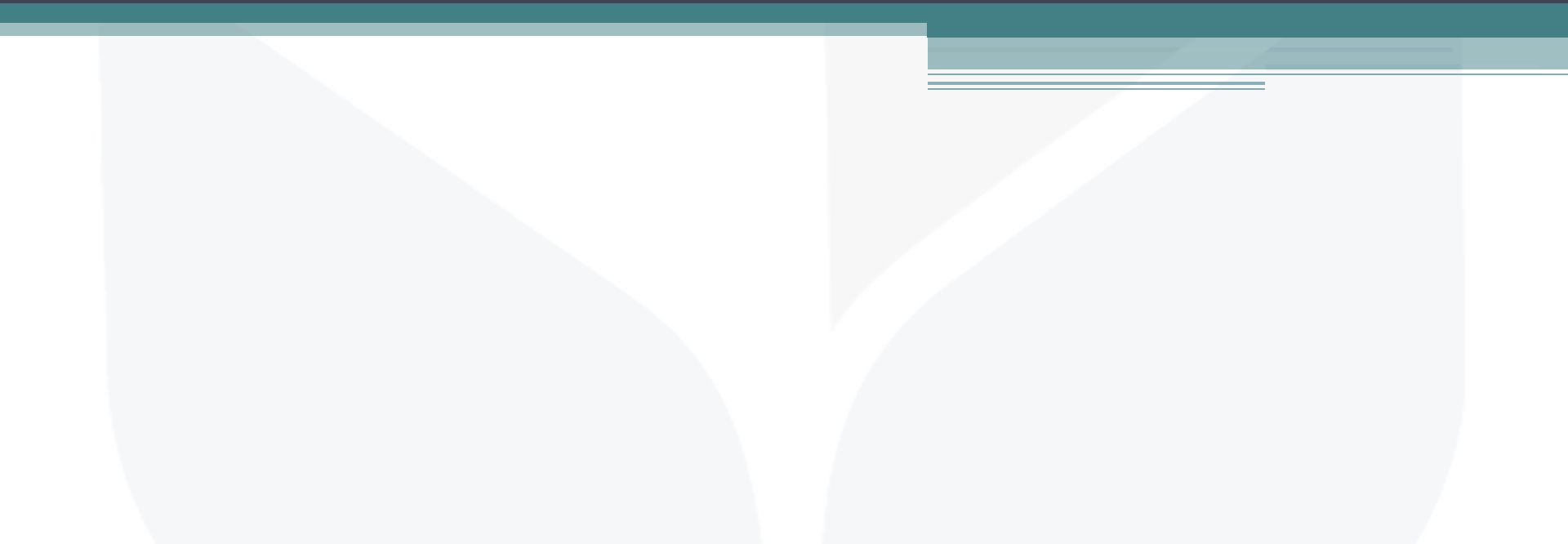
Mikilvægi skýrslunnar

- Skapar ákveðinn viðmiðunarpunkt
 - Sjáum hvar við stöndum í dag
 - Segir til um helstu veikleika og styrkleika
- Gagnlegt stöðumat
 - Gagnast fyrirtækjum og fjárfestum við að meta styrkleika og veikleika hvers og eins hagkerfis.
 - Gagnast stjórnvöldum og stofnunum til að átta sig á hvað gengur vel og hvað ekki.
 - Nýtast á akademískan máta, sérstaklega við mat á hvaða þættir vega þyngst í samkeppni hagkerfa á alþjóðlegum markaði.

Mikilvægt endurreisnarstarf

- Uppbyggilegur samanburður við önnur ríki í kjölfar efnahagshrunsins.
 - Umgjörð efnahagslífsins hefur breyst mikið
 - Uppbyggilegt að staldra við og sjá hvar við stöndum í samfélagi þjóða.
- Samkeppnishæfni er einn mælikvarði á hve mikil verðmæti hagkerfi hafa burði til að skapa.
 - Aukin samkeppnishæfni eflir verðmætasköpun og hagvöxt.
 - Styður við framþróun og eflingu efnahagslífsins

Helstu niðurstöður

Niðurstöður

- Efstu sætin skipa
 - Singapúr (1)
 - Hong Kong(2)
 - Bandaríkin(3)
 - Fyrsta skipti sem Bandaríkin eru ekki í efsta sæti
 - Afar lítill munur er á löndunum þremur.
- Sviss(4) er efst Evrópulanda
- Ísland (30)
 - Síðast þáttakandi árið 2007 og var þá í 7. sæti.

Norðurlöndin fylgja þar á eftir

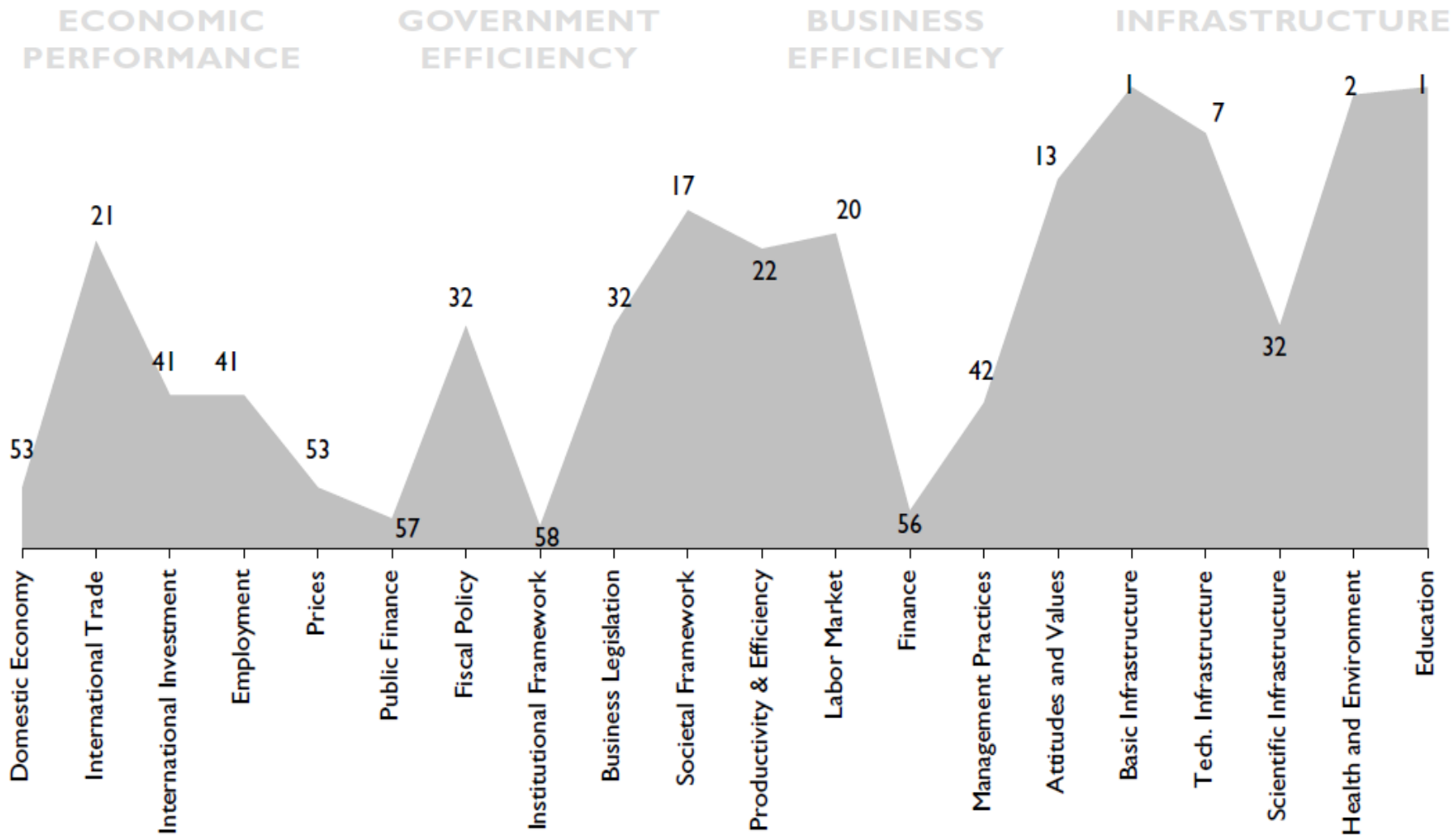
- Svíþjóð(6)
- Noregur (9)
- Danmörk (13)
 - Danmörk fellur töluvert á milli ára (5. sæti árið 2009)
 - Má rekja til svartsýnna viðhorfa atvinnulífsins til þróunar efnahagsmála á komandi mánuðum.
- Finnland(19)
 - Fellur um 10. sæti milli ára

Stórbjóðir og önnur samanburðarlönd

- Af nokkrum stórbjóðum
 - Þýskaland(16)
 - Bretland(22),
 - Frakkland(24)
 - Japan(27)
 - Rússland (51)
- Nokkur ríki sem hafa gengið í gegnum töluverða efnahagserfiðleika undanfarið
 - Írland (21)
 - Spánn(36)
 - Portúgal (37)
 - Ítalía(40)
 - Grikkland(46)

Ísland-Landslag samkeppnishæfni

COMPETITIVENESS LANDSCAPE

Efnahagsleg frammistaða

Byggir m.a. á eftirfarandi þáttum:

- Innlend hagþróun (53)
 - Byggir m.a. á VLF, einkaneyslu, samneyslu, fjárfestingu, hagvaxtarspá, atvinnuleysi - og verðbólguþám og fjölbreytileika atvinnulífsins.
- Alþjóðaviðskipti (21)
 - Byggir m.a. á viðskiptajöfnuði, inn- og útflutningi vara og þjónustu, gengisþróun og viðskiptakjörum við útlönd.
- Alþjóðleg fjárfesting (41)
 - Byggir m.a. á erlendri fjárfestingu, flæði og stöðu fjárfestingar erlendra aðila.
- Atvinna (41)
 - Byggir á m.a. atvinnustigi, atvinnuleysi meðal ungmenna, langtímaatvinnuleysi og atvinnustig eftir atvinnugreinum.
- Verðbólga (53)
 - Verðbólguþróun og framfærslukostnaður

Röð	Land
1	(1) BANDARÍKIN
2	(5) KATAR
3	(2) KÍNA
4	(3) HONG KONG
5	(8) SINGAPÚR
....	
48	(52) GRIKKLAND
49	(49) RÚSSLAND
50	(54) TYRKLAND
51	ÍSLAND
52	(48) EISTLAND
53	(43) KRÓATÍA
54	(34) SLÓVAKÍA

Efnahagsleg frammistaða (51)

— Styrkleikar

- Hagstæð viðskiptakjör (3)
 - Styður við útflutning á vörum og þjónustu.
- Vöxtur í útflutningi á þjónustu (1).
- Magn útflutnings á þjónustu í hlutfalli við VLF(7).
- Tekjur af ferðaþjónustu %VLF (12).
- Fjárfesting Íslendinga erlendis (5 og 6) eftir því hvort horft er til flæðis til útlanda eða eignar (e. stock) erlendis.

Efnahagsleg frammistaða (51)

— Veikleikar

- Neikvæður viðskiptajöfnuður(%VLF) (49).
- Neikvæður hagvöxtur og hagvöxtur á mann (49 og 51).
- Skortur á fjölbreytileika í atvinnulífinu (51).
- Erlend fjárfesting á Íslandi árið 2009 (flæði til landsins) (%VLF)(57).
- Staða/eign erlendrar fjárfestingar héraðs(%VLF) (41).
- Verðbólga (56).
- Magn útflutnings (58)
 - Ísland er fámennasta ríkið í úttektinni

Skilvirkni atvinnulífsins

Byggir m.a. á eftirfarandi þáttum:

- Framleiðni og skilvirkni (22)
 - Byggir á m.a. framleiðni vinnuafls og framleiðni einstakra atvinnugreina.
- Vinnumarkaður(20)
 - Byggir á m.a. sveigjanleiki vinnuafls, alþjóðlegri reynslu og spekileka
- Fjármál (56)
 - Aðgengi fyrirtækja að fjármögnun á markaði, verðmæti félaga í kauphöll, fjölda skráðra fyrirtækja, verðþróun hlutabréfa, hvort skuldabyrði fyrirtækja sé íþyngjandi, fjármögnun fyrirtækja og aðgengi að áhættufjármagni.
- Stjórnunarhættir (42)
 - Tölur um frumkvöðlastarfsemi fyrirtækja, siðferði innan fyrirtækja, yfirsýn stjórna á stjórnunarháttum fyrirtækja.
- Viðhorf og gildi (13)

Röð	Land
1	(4) SINGAPÚR
2	(1) HONG KONG
3	(22) TAÍVAN
4	(13) MALASÍA
5	(7) ÁSTRALÍA
...	
30	(23) BELGÍA
31	(30) SUÐUR-AFRÍKA
32	(32) FILIPPSEYJAR
33	ÍSLAND
34	(38) INDÓNESÍA
35	(42) FRAKKLAND
36	(41) EISTLAND

Skilvirkni atvinnulífsins (33)

— Styrkleikar

- Framleiðni smárra og meðalstórra fyrirtækja (15).
- Áhugi starfsmanna (6).
- Atvinnuþátttaka er mikil(7).
- Vinnuaflið sem er fáanlegt er hæft og vel menntað (2).
- Nýsköpun og frumkvöðlastarfssemi í viðskipaumhverfinu (13).
- Sveigjanleiki og aðlögunarhæfni starfsfólks sem er að fást við nýjar áskoranir (1).
- Gildi starfsmanna fyrirtækja (6).

Skilvirkni atvinnulífsins(33)

— Veikleikar

- Gagnsæi fjármálastofnana(58)
 - Regluverk fjármálastofnanna(57)
 - Áhætta í fjármálakerfinu(58)
 - Stuðningur almennrar bankastarfssemi við atvinnulífið(58)
 - Aðgengi fyrirtækja að fjármögnun á markaði(56)
 - Aðgengi að áhættufjármagni(57)
 - Íþyngjandi skuldabyrði fyrirtækja(58)
 - Áhrif á samkeppnishæfni fyrirtækja á markaði
 - Verðmæti félaga í kauphöll(%VLF)(32)
 - Fjöldi skráðra fyrirtækja(56)
 - Verðþróun hlutabréfa(52) og réttindi hluthafa(52)
 - Aðgengi að vel menntuðu erlendu vinnuafli (51).
- **Ísland er einungis í 54. sæti** þegar kemur að jákvæðri ímynd gagnvart uppbyggingu atvinnulífs hérlandis.

Skilvirkni stjórnsvalda

- Fjármál hins opinbera (57)
 - Byggir á m.a. skuldum ríkis og sveitarfélaga, vaxtagreiðslum, stjórnun á fjármálum hins opinbera og fjármögnun lífeyrissjóða.
- Efnahagsstefna hins opinbera (e. fiscal policy) (32)
 - Byggir á skattastefnu og skattheimtu hins opinbera.
- Stofnanainnnviðir (e. institutional framework) (58)
 - Byggir á m.a. tölum Seðlabanka Íslands, s.s. gjaldeyrisforða, vaxtastigi, skuldtryggingarálagi, peningamálastefnu SÍ og stöðugleika gjaldmiðils.
- Lagaumhverfi viðskiptalífsins (32)
 - Tolla, innflutningsgjöld og aðrar markaðshindranir og jafnframtá aðgengi erlendra fjárfesta að fjárfestingum, aðgengi að fjármögnun og hvort umgjörð fjárfestinga hérlandis sé aðlagandi fyrir erlenda aðila. Eign opinberra aðila á fyrirtækjum í atvinnurekstri, hve lengi verið er að stofna fyrirtæki, samkeppnislöggjöf.
- Samfélagsuppbygging (e. societal framework) (17)
 - Jöfnuði og tekjudreifing í samfélaginu, aldurssamsetningu þjóðarinnar, hættunni á pólitískum óstöðugleika, kynjahlutföllum á Alþingi og í áhrifastöðum og launamuni kynjanna.

Röð	Land
1	(2) HONG KONG
2	(1) SINGAPÚR
3	(3) SVISS
4	(8) ÁSTRALÍA
5	(7) NÝJA-SJÁLAND
.....	
45	(43) SPÁNN
46	(45) MEXÍKÓ
47	(48) TYRKLAND
48	ÍSLAND
49	(54) ÍTALÍA
50	(49) RÚMENÍA
51	(50) UNGVERJAL.

Skilvirkni stjórnvalda (48)

— Styrkleikar

- Fjármögnun lífeyriskerfisins (1).
- Skattar á hagnað fyrirtækja (3).
- Opinber gjöld sem atvinnurekendur greiða (3) og (9).
- Auðvelt og fljótlegt að stofa fyrirtæki og að stunda almenn viðskipti (frá 6 til 17).
- Vinnumarkaðslöggjöf (1)
- Löggjöf takmarkar ekki aðgengi að erlendu vinnuafli(5)
- Skrifræði hjá opinberum aðilum(14)
- Aldurssamsetning þjóðarinnar (4)
- Konur á þingi (11)

Skilvirkni stjórnvalda (48)

— Veikleikar

- Skattar á einstaklinga (57) og (55).
- Skammtíma vextir, fjármögnunarkostnaður, peningastefna SÍ, skuldatryggingarálag, stöðugleiki gjaldmiðils (frá 53 til 58).
- Gagnsæi í ákvörðunum hins opinbera (46)
 - Aðlögunarhæfni í stefnumörkun (49).
- Aðgengi að innlendri og erlendri fjármögnun (57).
- Aðgengi erlendra aðila að fjárfestingatækifærum (57).
 - Hvatar til að laða að erlenda fjárfesta (55).
- Eign hins opinbera á fyrirtækjum í atvinnurekstri (58).
- Skattastefna hvetur ekki til nýsköpunar (35).
- Samkeppnislöggjöf (47).

Samfélagslegir innviðir

Byggir m.a. á eftirfarandi þáttum:

- Grunninnviðir (1)
 - Vegir, framboð og verð á orku, aðgengi að vatni, mannfjöldi og stærð lands.
- Innviðir tæknisamfélagsins (7)
 - Kostnaður við fjarskipti, aðgengi að fjarskiptum, tæknivæðing samfélagsins, UT hæfni.
- Innviðir vísindasamfélagsins (32)
 - Fjöldi vísindagreina, útgjöld fyrirtækja og hins opinbera til R&B, fjöldi einkaleyfa.
- Heilsa og umhverfið (2)
 - Útgjöld í heilsuvernd, endurnýjanlegir orkugjafar, græn tækni, ungbarnadauði og lífsgæði.
- Menntun (1)
 - Útgjöld til menntamála, fjöldi háskólagráða, ólæsi og tungumálakunnátta.

Röð	Land
1	(1) BANDARÍKIN
2	(2) SVÍÐJÓÐ
3	(4) SVISS
4	(7) KANADA
5	(6) DANMÖRK
6	(3) FINNLAND
7	(10) NOREGUR
8	(9) ÞÝSKALAND
9	ÍSLAND
10	(13) AUSTURRÍKI
11	(8) SINGAPÚR
12	(11) HOLLAND

Samfélagslegir innviðir (9)

— Styrkleikar

- Fjöldi netnotenda(1)
- Fjöldi verkfræðinga(1)
- Mengun(1)
- Aðgengi að vatni(1) og matvöru(1)
- Framboð orku í framtíðinni(1)
- Fjárútlát til menntunnar(%VLF) (1)
- Heilsa(1)
- Notkun á upplýsingatækni(1)

Samfélagslegir innviðir (9)

- Veikleikar
 - Fáir veikleikar til staðar
 - Fjöldi einkaleyfa (52 og 56)
 - Fjöldi birtra vísindagreina (51)
- Veikleikarnir í þessum flokki til komnir vegna smæðar þjóðarinnar þar sem ekki tekið tillit til mannfjölda.

Tafla 1: Samanburður samkeppnishæfni nokkurra samanburðarlanda

Samanburður við nokkur Vestræn ríki

	Efnahagsleg frammistaða	Skilvirkni hins opinbera	Skilvirkni atvinnulífsins	Samfélagslegir innviðir	Heildar samkeppnishæfni
Sviss	10	3	7	3	4
Svíþjóð	15	13	9	2	6
Noregur	19	7	8	7	9
Holland	14	17	15	12	12
Danmörk	30	11	11	5	13
Finnland	44	15	16	6	19
Írland	22	19	18	24	21
Ísland	51	48	33	9	30
Pólland	24	36	38	36	32
Ítalía	40	49	48	32	33
Spánn	41	45	44	28	36
Portúgal	38	44	50	29	37
Grikkland	48	54	45	33	46
Rússland	49	40	53	38	51

Helstu niðurstöður

- Efnahagskreppan hefur sterk áhrif á niðurstöður
 - Gagnleg greining á núverandi stöðu
- Samkeppnishæfur vinnumarkaður
- Bæta umgjörð fjárfestinga og aðgengi að fjármögnun
- Útflutningsgreinar eflast
- Bæta þarf rekstarar- og samkeppnisumhverfi fyrirtækja
- Efla ímynd og fjölbreytileika í atvinnulífinu

Helstu niðurstöður

- Skuldastaða hins opinbera skaðar samkeppnishæfni
 - Ísland er afar lágt skrifað í fjármálum hins opinbera (57), en það er þrátt fyrir að hagkvæm fjármögnun lífeyriskerfisins (1) sé tekin þar með.
 - IMD gerði að þessu sinni greiningu á skuldastöðu hins opinbera og hvenær þjóðir geta vænst þess að ná ásættanlegri skuldabyrði (60% af VLF).

Álagspróf IMD á skuldastöðu þjóða

- Prófinu er ætlað að sýna fram á hvenær lönd, þ.e. hið opinbera, koma til með að ná ásættanlegri skuldastöðu (60% af landsframleiðslu).
- Gert er ráð fyrir að jöfnuður í fjármálum hins opinbera náist árið 2015 og lönd muni verja um 1% af landsframleiðslu til að greiða niður skuldir.
- Taflan sýnir hvenær lönd ná ásættanlegri skuldabyrði samkvæmt mati IMD.

Japan	2084
Ítalía	2060
Portúgal	2037
Belgía	2035
Bandaríkin	2033
Ísland	2032
Grikkland	2031
Frakkland	2029
Þýskaland	2028
Bretland	2028
Kanada	2025
Ungverjaland	2022
Írland	2021
Austurríki	2020
Holland	2020
Ísrael	2019
Spánn	2019

Álgaspróf IMD á skuldastöðu

- Ef forsendur frá í samkomulagi AGS og ríkisstjórnarinnar um jöfnuð í ríkisfjármálum árið 2013 (ekki 2015 líkt og gert er ráð fyrir í álagsprófinu) þá er líklegt að staðan verði betri en þessar niðurstöður gefa til kynna.
 - Náist jafnvægi í ríkisbúskapnum fyrr þá stöðvast uppsöfnun skulda sem auðveldar hinu opinbera að ná settu marki.
- Ljóst má vera að skuldastaða hins opinbera hefur skaðleg áhrif á samkeppnishæfni. Trúverðug og raunhæf áætlun um jöfnuð í ríkisfjármálum og fjármögnun hins opinbera mun því koma til með að styðja við bætta samkeppnishæfni.

Byggjum á sterkum grunni

- Þrátt fyrir ofangreinda veikleika þá er sá *grunnur* sem samkeppnishæfni þjóðarinnar byggir á ***sterkur og grundvöllur uppbyggingar*** til framtíðar.
 - ***Sterkir innviðir*** í samfélaginu auðvelda vöxt á komandi árum og skapa gótt möguleika.
- ***Endurreisn fjármálakerfisins*** og endurkoma eðlilegrar fjármálastarfsemi mun hafa ***jákvæð áhrif*** á samkeppnishæfni þjóðarinnar á næstu árum.
 - Sömu sögu er hægt að segja ef unnt verður að ***loka fjárlagagatinu árið 2013*** og ná jöfnuði í fjármálum hins opinbera.
- ***Endurskoðun á umgjörð peningastefnunnar*** og uppbygging á trúverðugleika Seðlabankans er hafin sem ætti að skila sér í bættri samkeppnishæfni.
- Mikilvægt er að líta á niðurstöður könnunarinnar í ár sem ***gagnlegan viðmiðunarpunkt*** fyrir komandi misseri, *til að meta hvað þarf að fara betur, hvað vel hefur verið gert vel og hvað má bæta enn frekar.*
 - Þrátt fyrir skakkaföll undanfarinna 20 mánaða þá er sá grunnur sem samkeppnishæfni þjóðarinnar byggir nú á sterkur og góður grundvöllur uppbyggingar til framtíðar.
- **Uppbyggingarverkefnið er vissulega ærið og verður samvinna og heildarhagsmunir að vera í forgrunni þess.**

Takk fyrir komuna